

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Factsheet Asbest

Stand van zaken

Asbest is in het verleden zeer veel toegepast in isolatieplaten, dakbedekking, op constructies en als gas-, water- en rioleringsbuizen. Als de microscopisch kleine vezels worden ingeademd, kan asbest kanker veroorzaken. Jaarlijks overlijden hieraan naar schatting 1300 mensen. Het merendeel van de slachtoffers heeft gewerkt in de industrie. In de loop der jaren is het gebruik van asbest steeds meer aan banden gelegd. Sinds 1994 geldt in Nederland een verbod op de toepassing van asbest. Vanaf 1 januari 2005 geldt zelfs een absoluut Europees verbod op het gebruik van asbesthoudende producten.

Tegenwoordig komen asbestvezels vooral vrij bij het slopen van gebouwen van vóór 1994 waarin asbest is toegepast. Helaas gebeurt dat vaak onzorgvuldig. Meestal per ongeluk doordat de aanwezigheid van asbest niet (tijdig) is onderkend. Soms wordt om kosten te besparen de aanwezigheid van asbest niet onderzocht of niet gemeld. In deze gevallen ontbreekt een sloopvergunning of is er geen (goede) asbestinventarisatie gemaakt. Ook wordt asbestverwijdering niet altijd gemeld bij gemeente of Arbeidsinspectie (AI).

Ondeugdelijke verwijdering van asbest levert grote gezondheidsrisico's op voor de mensen die zich bevinden in de directe nabijheid van de asbestverwijdering. Asbestverwijdering (met uitzondering van asbest klasse 1) moet plaatsvinden door gecertificeerde asbestverwijderingsbedrijven. Het toezicht is opgedragen aan verschillende toezichthoudende instanties.

Naast de gemeente houden de Arbeidsinspectie (arbeidsomstandigheden) en Certificerende Instellingen toezicht. Verderop in de verwijderingsketen – bij transport, opslag en storten – zijn provincies de toezichthouders. Bij opsporing komt politie en Openbaar Ministerie in beeld. Het zogeheten tweedelijns toezicht (toetsing of de taken goed worden uitgevoerd door gemeenten) beruist bij de VROM inspectie. De inspectie werk en inkomen en de Raad voor Accreditatie controleren de certificerende instellingen en laboratoria.

Ontwikkelingen

De Rekenkamer heeft medio 2008 het functioneren van de asbestketen onderzocht en vergeleken met andere ketens. De asbest(verwijderings)keten bestaat uit verschillende schakels – toezichthoudende organisaties – die

voor een goede effectieve werking met elkaar moeten samenwerken. Uit het onderzoek komt naar voren dat de asbestketen niet goed is ontwikkeld en de 'schakels' elkaar soms tegenwerken.

De Gezondheidsraad heeft in september 2009 een conceptrapport uitgebracht. Het rapport stelt dat het aantal doden als gevolg van asbest in Nederland hoger is dan tot op heden verondersteld. Het gaat uit van 1300 in plaats van 700 doden op jaarbasis. Het rapport adviseert strengere normen en extra aandacht voor oude nog in gebruik zijnde gebouwen waar asbest in is verwerkt. Regelmatig onderzoek wordt aanbevolen om de risico's van asbest te beheersen. Het definitieve rapport wordt dit voorjaar verwacht.

Door de Ministers van VROM en SZW is onderzoek gedaan naar illegaliteit in de asbestketen.

Uit dit onderzoek komt naar voren dat veel asbest illegaal wordt verwijderd en dat 50-80% van de eigenaren/opdrachtgevers geen sloopvergunning aanvraagt om asbest te mogen verwijderen. Dit terwijl in bijna alle gevallen dat er een verbouwing, renovatie of sloop plaatsvindt een vergunning nodig is.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor vergunningverlening en toezicht op de naleving van de voorschriften. Er moet voldoende prioriteit en capaciteit worden gegeven aan deze taken. Als asbest niet volgens de voorschriften wordt verwijderd, is primair de overtreder verantwoordelijk.

Als een gecertificeerd bedrijf niet volgens de regels werkt, kan een certificerende instantie het certificaat intrekken. Van deze bevoegdheid wordt (te) weinig gebruik gemaakt. De VNG heeft dit meerdere malen bij het ministerie van VROM aangekaart.

Niet meer maar gericht toezicht is het antwoord op het probleem. Omdat de keten van asbest bestaat uit meerdere schakels is samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de betrokken toezicht- en handavingsinstanties essentieel. Gemeenten hebben beperkte capaciteit en zullen als dat mogelijk is samenwerken en informatie geven over de genomen sancties.

Door verschillende betrokkenen wordt gewerkt aan de ontwikkeling van het asbestvolgsysteem (AVS), woningbouwcorporaties hebben het voortouw. AVS is een digitaal instrument het asbestverwijderingsproces volgt, de be-

heersbaarheid en risico's van de asbestverwijderingsketen wordt hiermee geborgd. Gemeenten kunnen online het proces volgen en alle documenten inzien. Naar verwachting zal in lijn met de komende Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) de asbestwetgeving verder worden vereenvoudigd en gestroomlijnd, mede door de inzet van ICT.

Inzet gemeenten

Gemeenten zijn de eerste 'schakel' in de asbestverwijderingsketen. Door een adequate afhandeling van sloopvergunningen worden eigenaren/bedrijven in staat gesteld om onder voorwaarden van het vaak asbestprobleem af te komen. Dit vraagt om specialistische kennis, voldoende capaciteit en stevig toezicht.

Gemeenten kunnen particulieren en bedrijven voorlichten over de asbestregelgeving en het voor particulieren gemakkelijk maken om asbest goedkoop en veilig naar de milieustraat te brengen zodat het niet in het huisvuil of op straat terecht komt. Toezicht op de burgers die zich niet aan de regels houden is nodig.

Gemeentelijke vastgoedbedrijven kunnen het goede voorbeeld geven door het inventariseren van het bezit op asbest en zonnodig maatregelen nemen om de risico's te verminderen. Met corporaties of andere vastgoedbeheerders, onder meer schoolbesturen, kan dit worden besproken. Een plan van aanpak voor asbestbranden (calamiteiten) is onmisbaar.

Aanbod VNG

De VNG heeft over asbest uitgebreid gepubliceerd. We hebben ledenbrieven geschreven en zijn meegewerkt aan landelijke publicaties. Op website van de VNG vindt u alle informatie over de taakuitvoering asbest gemeenten: praktijkvoorbeelden, instrumenten maar ook links naar belangrijke documenten en de in deze factsheet genoemde rapporten. Kijk op www.vng.nl > beleidsveld Veiligheid > Asbest

Er zijn over heel Nederland 25 'asbestambassadeurs' actief om gemeenten te informeren. Indien u meer informatie wilt over de asbestambassadeur in uw regio kunt u terecht op de site van Infomil:

<http://www.infomil.nl/onderwerpen/water-bodem/asbest/special-kids/nieuws/asbestambassadeurs>